YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

30 päivänä maaliskuuta 2006 *

Yhdistetyissä asioissa C-87/03 ja C-100/03,

joissa on kyse EY 230 artiklaan perustuvista kahdesta kumoamiskanteesta, jotka on nostettu 27.2.2003 ja 28.2.2003,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään G. Ramos Ruano ja F. Florindo Gijón,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jota tukevat

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. van Rijn, F. Jimeno Fernandez ja S. Pardo Quintillán, prosessiosoite Luxemburgissa, ja

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinään D. Wyatt, QC, ja K. Manji, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijoina,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Malenovský, J.-P. Puissochet, S. von Bahr (esittelevä tuomari) ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.5.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Espanjan kuningaskunta vaatii kanteissaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan yhteisön vesialueilla ja yhteisön aluksiin sellaisilla muilla vesialueilla, joilla pyyntirajoitukset ovat tarpeen, sovellettavien eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien kalastusmahdollisuuksien ja niihin liittyvien edellytysten vahvistamisesta vuodeksi 2003 20 päivänä joulukuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2341/2002 (EYVL L 356, s. 12), siltä osin kuin siinä ei myönnetä sille tiettyjä kiintiöitä, jotka koskevat kalastusmahdollisuuksia, jotka on jaettu Pohjanmerellä ja Itämerellä Espanjan liityttyä yhteisöön (asia C-87/03) ja Pohjanmerellä ennen sen liittymistä (asia C-100/03).

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja menettely

Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisasiakirja

2 Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL 1985, L 302, s. 23; jäljempänä liittymisasiakirja) 156–166 artiklassa säännellään erityisesti espanjalaisten kalastusalusten pääsyä yhteisön vesille sekä oikeutta käyttää niiden vesiluonnonvaroja. Kyseisen 166 artiklan mukaan tällä tavoin määriteltyä järjestelmää sovelletaan 31.12.2002 saakka (jäljempänä siirtymäaika).

Asetukset N:o 170/83 ja N:o 172/83

3 Yhteisön lainsäätäjä vahvisti yhteisön kalavarojen säilyttämis- ja hoitojärjestelmän perustamisesta 25 päivänä tammikuuta 1983 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 170/83 (EYVL L 24, s. 1) säännöt kokonaispyyntimäärien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken. Euroopan unionin neuvoston tavoitteena oli erityisesti edistää kalastustoiminnan suhteellista vakautta. Tämän asetuksen viidennessä ja seitsemännessä perustelukappaleessa määritellään suhteellisen vakauden periaate siten, että sen tarkoituksena on kantojen väliaikaisen biologisen tilanteen vuoksi ottaa huomioon niiden alueiden erityistarpeet, joiden väestö on erityisen riippuvainen kalastuksesta ja sen liitännäistoiminnoista.

4 Neuvosto toteutti ensimmäisen kerran käytettävissä olevien kalavarojen jaon yhteisön vesillä (jäljempänä alkuperäinen jako) tiettyjen yhteisön kalastusvyöhykkeellä liikkuvien kalakantojen tai kalakantaryhmien suurimpien sallittujen pyyntimäärien vahvistamisesta vuodelle 1982, yhteisön osuudesta saaliiden määrästä ja tämän osuuden jakamisesta jäsenvaltioiden kesken ja edellytyksistä, joiden vallitessa suurimmat sallitut saaliit voidaan pyytää, 25 päivänä tammikuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 172/83 (EYVL L 24, s. 30).

5 Asetuksen N:o 172/83 neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että jotta voitaisiin saada aikaan käytettävissä olevien kalavarojen oikeudenmukainen jako, neuvosto on ottanut huomioon erityisesti perinteisen kalastustoiminnan ja niiden alueiden erityistarpeet, joiden väestö on erityisen riippuvainen kalastuksesta ja sen liitännäistoiminnoista, sekä kalastusmahdollisuuksien menetyksen kolmansien maiden vesillä.

Asetus N:o 3760/92

6 Yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmän perustamisesta 20 päivänä joulukuuta 1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3760/92 (EYVL L 389, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 4.6.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1181/98 (EYVL L 164, s. 1; jäljempänä asetus N:o 3760/92), kumottiin asetus N:o 170/83. Kyseisen asetuksen 8 artiklan 4 kohdan i alakohdassa säädetään, että neuvosto määrittelee tapauskohtaisesti suurimman sallitun saaliin ja/tai suurimman sallitun pyyntiponnistuksen kullekin kalastukselle tai kalastusryhmälle, tarvittaessa useaksi vuodeksi kerrallaan.

7 Asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan ii alakohdassa säädetään, että neuvosto jakaa pyyntimahdollisuudet jäsenvaltioiden kesken siten, että voidaan turvata kunkin jäsenvaltion kalastustoiminnan suhteellinen vakaus kunkin kyseessä olevan kannan osalta. Tämä suhteellisen vakauden käsite määritellään saman asetuksen 12.–14. perustelukappaleessa. Asetuksen 12. perustelukappaleen mukaan kalavarojen säilyttämisellä ja hoidolla olisi myötävaikutettava kalastustoiminnan vakauden parantamiseen, ja niiden arvioinnin tulisi perustua neuvoston antamiin suuntaviivoihin perustuvaan viitejakoon. Asetuksen 13. perustelukappaleessa toistetaan pääasiallisesti edellä tämän tuomion 3 kohdassa mainitun asetuksen N:o 170/83 johdanto-osassa todettu.

8 Asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan iii alakohdassa säädetään, että neuvosto vahvistaa kaikkien jäsenvaltioiden edut huomioon ottaen jakomenetelmät yhteisön luodessa jotakin kalastusta tai kalastusryhmää varten uusia pyyntimahdollisuuksia, joita ei ole aiemmin hyödynnetty yhteisessä kalastuspolitiikassa.

Asetus N:o 2341/2002

9 Neuvosto antoi 20.12.2002 esillä olevien kanteiden kohteena olevan asetuksen N:o 2341/2002, erityisesti asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan säännösten perusteella.

Asetus N:o 2371/2002

10 Lisäksi neuvosto antoi 20.12.2002 elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa asetuksen N:o 2371/2002 (EYVL L 358, s. 59), jolla kumottiin asetus N:o 3760/92 1.1.2003 lukien. Asetuksen N:o 2371/2002 17 artiklan 1 kohdassa säädetään, että yhteisön kalastusaluksilla on yhtäläinen pääsy vesialueille ja yhtäläinen vesiluonnonvarojen käyttöoikeus kaikilla tässä artiklassa määritetyillä yhteisön vesillä, jollei lajien säilyttämisen ja kestävyyden varmistamiseksi toteutetuista toimenpiteistä muuta johdu.

11 Kyseisen asetuksen 20 artiklan, jonka otsikkona on "Kalastusmahdollisuuksien jakaminen", 1 kohdassa säädetään, että neuvosto päättää saaliita ja/tai pyyntiponnistuksia koskevista rajoista ja kalastusmahdollisuuksien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken sekä ehdoista, jotka liittyvät kyseisiin rajoihin. Kalastusmahdollisuudet jaetaan jäsenvaltioiden kesken siten, että kullekin jäsenvaltiolle taataan sen kalastustoimien suhteellinen vakaus kunkin kalakannan tai kalastustoiminnan osalta.

12 Kyseisen artiklan 2 kohdassa säädetään, että kun yhteisö vahvistaa uusia kalastusmahdollisuuksia, neuvosto päättää näiden mahdollisuuksien jakamisesta ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edut.

Asian käsittelyn aiemmat vaiheet ja oikeudenkäyntimenettely

13 Espanjan kuningaskunta katsoi kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2003 annetun asetuksen N:o 2341/2002 neuvotteluvaiheessa, että sillä oli oikeus siirtymäajan päättymisestä lukien osallistua sellaisten lajien jakoon, joihin sovellettiin pyyntirajoituksia Pohjanmerellä ja Itämerellä, ja se esitti neuvostolle pyynnön saada kalastuskiintiöitä näillä kahdella merellä.

14 Kyseinen jäsenvaltio totesi, että kiintiöitä, jotka oli jaettu ennen sen liittymistä yhteisöön ja sen liittymisen jälkeen vyöhykkeellä, jolle espanjalaisilla kalastusaluksilla ei ollut pääsyä siirtymäaikana, on tarkastettava, jotta voidaan ottaa huomioon se puhtaasti juridinen este, jonka vuoksi se ei ole voinut osallistua tähän jakoon, ja toisaalta kyseisten kalastusalusten saaliit Pohjanmerellä vuosina 1973–1978.

15 Neuvosto hylkäsi Espanjan kuningaskunnan esittämän pyynnön.

16 Näissä olosuhteissa se päätti nostaa nyt esillä olevat kanteet.

17 Euroopan yhteisöjen komissio hyväksyttiin asiassa C-87/03 27.6.2003 annetulla määräyksellä ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta asiassa C-100/03 28.8.2003 annetulla määräyksellä väliintulijoiksi tukemaan neuvoston vaatimuksia.

18 Asiat C-87/03 ja C-100/03 yhdistettiin 4.4.2005 annetulla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomiota varten.

Asianosaisten vaatimukset

19 Espanjan kuningaskunta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa asetuksen N:o 2341/2002 siltä osin kuin siinä ei myönnetä sille tiettyjä kalastuskiintiöitä Pohjanmerellä ja Itämerellä, ja

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Neuvosto, jota komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta tukevat, vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää kanteen ja

– velvoittaa Espanjan kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kanteet

21 Espanjan kuningaskunta väittää kanteissaan, että koska espanjalaisille kalastusaluksille ei ole myönnetty asetuksessa N:o 2341/2002 tiettyjä kalastuskiintiöitä Pohjanmerellä ja Itämerellä, niiden on käytännössä, siirtymäajan päättymisestä huolimatta mahdotonta kalastaa suurinta osaa kiintiöidyistä lajeista näillä kahdella merellä. Kyseisen jäsenvaltion hallitus esittää useita kanneperusteita. Näistä kaksi ovat samat kummassakin yhdistetyssä asiassa, ja ne perustuvat syrjintäkiellon periaatteen loukkaamiseen ja liittymisasiakirjan rikkomiseen. Lisäksi se esittää kolmannen kanneperusteen, joka koskee asiassa C-87/03 asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdan rikkomista ja asiassa C-100/03 suhteellisen vakauden periaatteen loukkaamista.

22 Vaikka suhteellisen vakauden periaatteen loukkaamiseen on vedottu erillisen kanneperusteen muodossa vain asiassa C-100/03, tämä on mainittu molemmissa asioissa myös syrjintää ja liittymisasiakirjan rikkomista koskevien väitteiden tueksi. Näin ollen se on tutkittava näiden kahden asian yhteydessä.

Kanneperuste ja väitteet, jotka koskevat suhteellisen vakauden periaatteen loukkaamista

Osapuolten huomautukset

23 Espanjan hallitus väittää, että suhteellisen vakauden periaate on yleisesti sovellettava ja että sitä sovelletaan näin ollen eri kiintiöiden jakoihin, mutta että vuodelta 1983 peräisin olevaa alkuperäistä jakoa voidaan muuttaa ratkaisevien seikkojen perusteella. Siirtymäajan päättyminen on sen mukaan tällainen seikka.

24 Tästä seuraa sen mukaan, että Espanjan kuningaskunta on vastedes täysin integroitu yhteiseen kalastuspolitiikkaan, ja näin ollen, että alkuperäistä jakoa, joka on toteutettu ennen sen liittymistä yhteisöön, on muutettava siten, että se voi päästä osalliseksi siihen. Espanjalaisille kalastusaluksille olisi näin ollen myönnettävä kiintiöitä, joissa otetaan huomioon ne kaksi kriteeriä, joita käytettiin alkuperäisessä jaossa ja jotka on selostettu tämän tuomion 5 kohdassa, eli perinteinen kalastustoiminta ja niiden alueiden erityistarpeet, joiden väestö on erityisen riippuvainen kalastuksesta ja sen liitännäistoiminnoista.

25 Kyseinen hallitus korostaa sitä, että espanjalaiset kalastusalukset ovat kalastaneet Pohjanmerellä vuosina 1973–1976. Se väittää lisäksi, että jaettaessa kiintiöitä vuodelle 2003 suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti on otettava huomioon vain ne alueet, joiden väestö on erityisen riippuvainen kalastuksesta ja sen liitännäistoiminnoista tuona ajankohtana, mutta ei niitä, joiden väestöön on liittynyt vain jonain tiettynä hetkenä tällaisia ominaispiirteitä.

26 Neuvosto, komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta väittävät, että asetuksella N:o 2341/2002 toteutetussa kiintiöiden jaossa noudatetaan täysin luonnonvarojen järkiperäistä käyttöä koskevaa tavoitetta ja suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti vahvistettuja jakosääntöjä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

27 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut asiassa 46/86, Romkes, 16.6.1987 antamassaan tuomiossa (Kok. 1987, s. 2671, 17 kohta) ja vahvistanut tämän vuonna 1992 annetuissa useissa tuomioissa, että suhteellista vakautta koskevan vaatimuksen on katsottava tarkoittavan sitä, että kunkin jäsenvaltion osalta pidetään voimassa kiinteä prosenttimäärä kalastusmahdollisuuksia jaettaessa. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että alun perin vahvistettua jakoperustetta, jossa otettiin huomioon

eri jäsenvaltioiden kalastusalusten vuosina 1973–1978 keskimäärin kalastamat määrät, sovelletaan siihen asti, kunnes niiden muuttamisesta on annettu asetus sen menettelyn mukaisesti, jota noudatettiin asetuksen N:o 170/83 osalta (ks. erityisesti em. asia Romkes, tuomion 6 kohta; asia C-70/90, Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992, Kok. 1992, s. I-5159, 15 kohta; asia C-71/90, Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992, Kok. 1992, s. I-5175, 15 kohta ja asia C-73/90, Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992, Kok. 1992, s. I-5191, 28 kohta).

28 Yhteisöjen tuomioistuin on myös ottanut kantaa uuden jäsenvaltion ja erityisesti Espanjan kuningaskunnan yhteisöön liittymisen seurauksiin. Se on katsonut, että tällaisella tapahtumalla ei voi sellaisenaan olla oikeusvaikutuksia, koska liittymisen ehdot vahvistetaan liittymisasiakirjassa (ks. em. asia C-70/90, Espanja v. neuvosto, tuomion 16 kohta). Se on todennut tämän jäsenvaltion osalta, että liittymisasiakirjan 2 artiklan mukaan sovelletaan liittymishetkellä olemassa olevaa yhteisön säännöstöä (acquis communautaire) eli alkuperäisten perustamissopimusten määräyksiä ja yhteisöjen toimielinten ennen kyseistä liittymistä toteuttamia toimia, erityisesti suhteellisen vakauden periaatetta sellaisena kuin sitä sovellettiin vuonna 1983 (ks. yhdistetyt asiat C-63/90 ja C-67/90, Portugali ja Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992, Kok. 1992, s. I-5073, Kok. Ep. XIII, s. I-125, 31, 32 ja 34 kohta ja em. asia C-70/90, Espanja v. neuvosto, tuomion 19 ja 29 kohta).

29 Tästä seuraa, että Espanjan kuningaskunnan liittymisen seurauksena ei ole ollut, että neuvoston olisi pitänyt muuttaa olemassa olevaa jakoa. Päinvastoin, ennen tätä liittymistä vahvistettu jakoperuste on osa olemassa olevaa yhteisön säännöstöä, ja niin kauan kuin neuvosto ei ole päättänyt muuttaa sitä, se sitoo tätä jäsenvaltiota.

30 Liittymisasiakirjassa määritellyn siirtymäajan päättymisellä voi olla vain liittymisasiakirjassa määrätyt oikeusvaikutukset. Liittymisasiakirjassa ei määrätä mitään sellaisen jakoperusteen muuttamisesta, joka tulisi voimaan siirtymäajan päätyttyä, eikä edes neuvoston velvollisuudesta tarkastaa tuolloin tätä jakoperustetta. Koska liittymisasiakirjassa ei ole tästä erityisiä määräyksiä ja koska neuvosto ei ole muuttanut olemassa olevaa jakoa siirtymäajan päätyttyä, jatketaan olemassa olevan, suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti vahvistetun jakoperusteen soveltamista.

31 Lisäksi on todettava, ettei siihen seikkaan, että espanjalaiset kalastusalukset ovat kalastaneet Pohjanmerellä vuosina 1973–1976 voida vedota jakoperusteen muuttamisen perustelemiseksi. Tämä kalastustoiminta lakkasi vuonna 1977 Pohjanmeren rannikkovaltioiden päätettyä ulottaa yksinomaiset kalastusvyöhykkeensä 200:aan meripeninkulmaan kansainvälisen merioikeuden kehittymisen seurauksena. Tämä tilanne pysytettiin sittemmin voimassa Espanjan kuningaskunnan ja Euroopan yhteisön välillä vuonna 1980 tehdyssä kahdenvälisessä sopimuksessa ja tämän jälkeen liittymisasiakirjassa.

32 Näin ollen ennen Espanjan kuningaskunnan liittymistä Euroopan yhteisöön kalastusmahdollisuuksille vahvistetun jakoperusteen osalta on todettava, että se, että tätä jakoperustetta ei ole muutettu myöhemmällä neuvoston toimella eikä erityisesti asetuksella N:o 2341/2002, ei ole vastoin suhteellisen vakauden periaatetta.

33 Tästä seuraa, että asiassa C-100/03 esitetty kanneperuste, joka koskee tämän periaatteen loukkaamista, on hylättävä.

34 Edellä tämän tuomion 22 kohdassa esitettyjen huomioiden perusteella on tutkittava myös asiassa C-87/03 esitetyt väitteet, joiden mukaan sillä, että jakoperustetta, jota on käytetty jaettaessa kiintiöitä Pohjanmerellä ja Itämerellä ensimmäisen kerran Espanjan kuningaskunnan liittymisen jälkeen, ei ole tarkastettu, on loukattu tätä periaatetta.

35 Näiden viimeksi mainittujen kiintiöiden jakamisten osalta on todettava, että suhteellisen vakauden periaate, josta säädetään asetuksessa N:o 3760/92, on yhä merkityksellinen.

36 Neuvosto toteaa komission tukemana, että se on määritellyt viimeaikaisen ja edustavan viitejakson, joka kattaa useita vuosia, ja tutkinut jäsenvaltioiden kalastusalusten pyytämät määrät voidakseen ottaa huomioon kalastuksesta erityisen

riippuvaisen väestön tarpeet. Koska espanjalaiset kalastusalukset eivät olleet kalastaneet kyseisillä vesillä moniin vuosiin, Espanjan kuningaskunnalle ei myönnetty mitään kiintiötä ensimmäistä kertaa kiintiöitä jaettaessa eikä myöskään vuodeksi 2003 toimitetussa jaossa, suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti.

37 Espanjan hallitus puolestaan toteaa, että tätä periaatetta olisi pitänyt muuttaa tämän jäsenvaltion etujen huomioon ottamiseksi. Kyseinen hallitus toteaa, että sen sijaan, että kiintiöt jaettiin pysyttämällä voimassa prosenttiosuudet, jotka oli vahvistettu siirtymäaikana toteutettujen jakojen yhteydessä ajankohtana, jolloin Espanjan kuningaskunta ei voinut päästä niihin osalliseksi, neuvoston olisi pitänyt ottaa huomioon espanjalaisten kalastusalusten vuosina 1973–1976 harjoittama kalastustoiminta sekä nykyään kalastuksella itsensä elättävän espanjalaisen väestön tarpeet.

38 Tämän osalta riittää kun todetaan, että jaettaessa kalastusmahdollisuuksia jäsenvaltioiden välillä asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla on arvioitava monitahoista taloudellista tilannetta, minkä osalta neuvostolla on laaja harkintavalta. Näin ollen valvoessaan tällaisen toimivallan käytön laillisuutta tuomioistuimen on tutkittava ainoastaan, onko tätä toimivaltaa käytettäessä tehty ilmeistä virhettä, onko harkintavaltaa käytetty väärin tai onko kyseinen toimielin selvästi ylittänyt harkintavaltansa rajat (asia C-189/01, Jippes ym., tuomio 12.7.2001, Kok. 2001, s. I-5689, 80 kohta ja asia C-304/01, Espanja v. komissio, tuomio 9.9.2004, Kok. 2004, s. I-7655, 23 kohta).

39 Neuvoston ja komission merkille paneman lajien huomattavan vähenemisen yhteydessä on katsottava ensinnäkin, että neuvosto ei ole loukannut suhteellisen vakauden periaatetta vahvistaessaan viimeaikaisen viitejakson, joka kattaa useita vuosia, alkuperäistä jakoperustetta varten tiettyjä lajeja koskeville kiintiöille Pohjanmerellä ja Itämerellä. Kuten asiassa C-120/99, Italia vastaan neuvosto, 25.10.2001 annetun tuomion (Kok. 2001, s. I-7997) 42 kohdassa todetaan, yhteisön lainsäätäjällä on mahdollisuus huomattavaan joustavuuteen tällä alalla.

40 Neuvosto ei ole myöskään loukannut suhteellisen vakauden periaatetta jättäessään Espanjan kuningaskunnan tämän jaon ulkopuolelle, kun otetaan huomioon, etteivät espanjalaiset kalastusalukset kalastaneet siirtymäaikana näillä kahdella merellä.

41 Sama johtopäätös pätee myös sen osalta, että tämä poissulkeminen on pysytetty voimassa jaettaessa kalastusmahdollisuuksia vuodeksi 2003, kun otetaan huomioon aikaisempi jako ja se tämän tuomion 31 kohdassa mainittu seikka, että espanjalaiset kalastusalukset eivät olleet kalastaneet kyseisiä lajeja Pohjanmerellä eivätkä Itämerellä yli kahteenkymmeneen vuoteen.

42 Tästä seuraa, että asiassa C-87/03 esitetyt väitteet, jotka koskevat suhteellisen vakauden periaatteen loukkaamista, on hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista

Osapuolten huomautukset

43 Espanjan hallitus toteaa, että espanjalaisten kalastusalusten olisi pitänyt päästä siirtymäajan päättymisestä lukien osalliseksi sekä yhtäläisestä pääsystä yhteisön vesille, mitä ei ole kiistetty, että myös oikeudesta saada käyttää niiden vesiluonnonvaroja, mikä tarkoittaisi, että sille olisi jaettava kalastuskiintiöt Pohjanmerellä ja Itämerellä. Kun asetuksessa N:o 2341/2002 ei jaeta tällaisia kiintiöitä Espanjan kuningaskunnalle, sillä loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja syrjitään espanjalaisia kalastusaluksia.

44 Tällaiselle syrjinnälle ei sen mukaan ole olemassa mitään perusteita. On noudatettava pääsääntöä, jonka mukaan kaikkea yhteisön oikeutta on sovellettava täysimääräisesti uusiin jäsenvaltioihin niiden liittymisestä lähtien. Liittymisasiakirjassa määrätyt poikkeukset tästä säännöstä ovat sen mukaan tilapäisiä, ja niitä on tulkittava suppeasti.

45 Vaikka Espanjan kuningaskunta ei voinut ennen 31.12.2002 vedota espanjalaisten kalastusalusten Pohjanmerellä vuosia 1973–1978 koskevana viitejaksona harjoittamaan kalastustoimintaan, koska tuolloin sovellettiin liittymisasiakirjassa määrättyä erityistä järjestelmää, tämän päivämäärän jälkeen on sen mukaan toisin. Nämä toiminnat olisi vastedes otettava huomioon, jotta voidaan muuttaa sen yhteisöön liittymiseen asti ja siirtymäajan voimassa olleiden kalastusmahdollisuuksien jakoa. Näin ollen Espanjan kuningaskunnalle pitäisi jakaa kalastuskiintiöitä, jotka olisi suhteutettu niihin saaliisiin, jotka espanjalaiset kalastusalukset olivat kalastaneet ennen kuin kalavarojen säilyttämistä koskeva yhteisön järjestelmä tuli voimaan.

46 Espanjan hallitus toteaa lisäksi, että jos siirtymäaikaa ei olisi ollut, Espanjan kuningaskunta olisi ollut mukana vuodesta 1986 lukien toteutettujen uusien kiintiöiden jaossa, seuraavien kolmen seikan perusteella: ensinnäkin espanjalaisten kalastusalusten saaliit Pohjanmerellä vuosina 1973–1976 eli ajanjaksona, joka otettiin huomioon vahvistettaessa ensimmäistä kertaa suhteellisen vakauden periaatetta; toiseksi, samojen lajien kalastus viereisillä vyöhykkeillä, ja kolmanneksi espanjalaisten kalastusalusten tarpeet saada lisäsaaliita.

47 Neuvosto, komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta katsovat, että asetuksella N:o 2341/2002 ei syrjitä Espanjan kuningaskuntaa. Sitä kohdellaan samalla tavalla kuin niitä jäsenvaltioita, jotka eivät ole voineet osallistua siihen alkuperäiseen kiintiöiden jakoon, joka on toteutettu ennen niiden liittymistä Euroopan yhteisöön, ja joita ovat lähes puolet jäsenvaltioista. Kyseiset toimielimet ja Yhdistynyt kuningaskunta korostavat sitä, että Espanjan hallitus ei tee eroa yhteisön vesille pääsyä ja toisaalta oikeutta käyttää niiden vesiluonnonvaroja koskevien käsitteiden välillä, vaikka ne on välttämätöntä erottaa toisistaan.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (ks. erityisesti asia C-44/94, Fishermen's Organisations ym., tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3115, 46 kohta).

49 Näin ollen on selvitettävä, onko Espanjan kuningaskunnan tilanne rinnastettavissa sellaisten jäsenvaltioiden tilanteeseen, joille on myönnetty kalastuskiintiöitä Pohjanmerellä ja Itämerellä asetuksella N:o 2341/2002.

50 Yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus arvioida kysymystä siitä, onko jäsenvaltioita, jotka eivät olleet saaneet tiettyjä kalastuskiintiöitä niiden liityttyä yhteisöön, mahdollisesti syrjitty.

51 Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Portugali ja Espanja vastaan neuvosto annetun tuomion 41 kohdassa Portugalin tasavalta totesi, että portugalilaiset kalastusalukset olivat harjoittaneet kalastustoimintaa Grönlannin vesillä vuodesta 1973 vuoteen 1977, eli osan alkuperäisestä viitejaksosta, ja korosti, että portugalilaisten kalastusalusten kalastamat määrät olivat rinnastettavissa saksalaisten kalastusalusten kalastamiin määriin ja olivat selvästi suurempia kuin Yhdistyneen kuningaskunnan kalastusalusten pyyntimäärät.

52 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että Portugalin tasavallan tilanne ei ollut rinnastettavissa niiden muiden jäsenvaltioiden tilanteeseen, joille oli jaettu kiintiöitä. Se katsoi, että siltä osin kuin liittymisasiakirjassa ei ole muutettu olemassa olevaa tilannetta yhteisön ulkopuolisten kalavarojen jaon osalta, sovelletaan olemassa olevaa yhteisön säännöstöä, ja että näin ollen uudet jäsenvaltiot eivät voi vedota liittymistään edeltäviin olosuhteisiin, muun muassa kalastustoimintaansa viitejaksona, saadakseen aikaan sen, ettei kyseisiä säännöksiä sovelleta niihin. Ne ovat liittymisestään lukien samassa tilanteessa kuin ne jäsenvaltiot, joille ei ole jaettu

kiintiöitä kalastustoiminnan suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti, mikä konkretisoituu ennen liittymistä tehtyjen sopimusten osalta vuonna 1983 toteutetussa jaossa (em. yhdistetyt asiat Portugali ja Espanja v. neuvosto, tuomion 43 ja 44 kohta).

53 Tätä päättelyä voidaan soveltaa myös esillä olevassa asiassa. Tästä seuraa, että Espanjan kuningaskunnan tilanne ei ollut rinnastettavissa niiden jäsenvaltioiden tilanteeseen, joiden kalastusaluksille on myönnetty kiintiöitä alkuperäisessä jaossa, ja että näin ollen Espanjan hallitus ei voi vedota espanjalaisten kalastusalusten Pohjanmerellä vuosina 1973–1976 alkuperäisen viitejakson aikana harjoittamaan kalastustoimintaan. Sen tilanne rinnastuu sitä vastoin niiden jäsenvaltioiden tilanteeseen, joiden kalastusaluksille ei ole myönnetty tällaisia kiintiöitä, siitä riippumatta, ovatko nämä jäsenvaltiot harjoittaneet kalastustoimintaa Pohjanmeren ja/tai Itämeren vesillä alkuperäisen viitejakson aikana.

54 Tämän lisäksi on todettava, että siirtymäajan päättyminen ei muuta tätä tilannetta millään tavalla.

55 Neuvosto, komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat perustellusti todenneet, että on erotettava toisistaan vesille pääsyn käsite ja oikeutta käyttää vesiluonnonvaroja koskeva käsite. Vaikka Espanjan kuningaskunnalla on siirtymäajan päätyttyä uudelleen pääsy Pohjanmeren ja Itämeren vesille, tästä ei seuraa, että espanjalaisilla kalastusaluksilla olisi oikeus käyttää näiden kahden meren vesiluonnonvaroja samoissa suhteissa kuin sellaiset jäsenvaltiot, jotka ovat voineet osallistua alkuperäiseen kiintiöiden jakoon tai myöhempiin jakoihin.

56 Kuten tämän tuomion 41 kohdasta käy ilmi, neuvosto on voinut katsoa, että koska espanjalaiset kalastusalukset eivät olleet kalastaneet Pohjanmeren ja Itämeren vesillä yli kahteenkymmeneen vuoteen, sillä, että niille ei jaettu kiintiöitä, ei loukattu kyseisen väestön kalastustoiminnan suhteellisen vakauden periaatetta. Tästä seuraa, että neuvosto on samoin voinut katsoa, ettei Espanjan kuningaskunnan tilanne ollut

rinnastettavissa niiden jäsenvaltioiden tilanteeseen, joiden kalastusalukset olivat viime aikoina asianmukaisen viitejakson kuluessa kalastaneet näillä vesillä.

57 Näin ollen neuvosto ei ole syrjinyt Espanjan kuningaskuntaa, kun se ei ole kohdellut sitä asetuksessa N:o 2341/2002 samalla tavalla kuin jäsenvaltioita, jotka ovat osallistuneet kalastuskiintiöiden alkuperäiseen jakoon ennen Espanjan kuningaskunnan liittymistä tai myöhempiin jakoihin siirtymäaikana.

58 Edellä esitettyjen huomioiden perusteella kanneperuste, joka koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista, on hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee liittymisasiakirjan rikkomista

Osapuolten huomautukset

59 Espanjan hallitus katsoo, että asetuksessa N:o 2341/2002 jatketaan siirtymäaikaa huomattavasti liittymisasiakirjassa määrättyä pitemmälle ja rikotaan näin ollen liittymisasiakirjan määräyksiä, koska siinä ei myönnetä Espanjan kuningaskunnalle osaa niistä kalastuskiintiöistä, jotka on jaettu Pohjanmeren ja Itämeren yhteisön vesien vyöhykkeellä tämän jäsenvaltion yhteisöön liittymisen jälkeen.

60 Sama pätee sen mukaan siltä osin kuin kyseisessä asetuksessa ei ole tarkastettu Pohjanmerelle vahvistettua jakoperustetta ennen Espanjan kuningaskunnan yhteisöön liittymistä.

61 Espanjan hallitus katsoo, että sillä, että liittymisasiakirjassa määrätyt poikkeukset ulotetaan siinä vahvistettua siirtymäjaksoa pitemmälle, loukataan niiden poikkeuksellista luonnetta eli sitä, että ne ovat tilapäisiä ja rajoitettuja, sekä niiden tavoitetta eli uuden jäsenvaltion asteittaista integroimista yhteisöön.

62 Neuvosto, komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta väittävät puolestaan, että liittymisasiakirjan määräyksiä lakattiin soveltamasta siirtymäajan päätyttyä, eivätkä ne voi enää toimia kriteerinä neuvoston toteuttamien toimien lainmukaisuudelle.

63 Ne toteavat lisäksi, että liittymisasiakirjassa ei edellytetä kiintiöiden jakojärjestelmän tarkastamista eikä siihen sisälly tätä koskevia määräyksiä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

64 On muistutettava, että liittymisasiakirjan 154–166 artiklassa määritellään kalastusalalla sovellettava järjestelmä vain siirtymäajaksi. Nämä artiklat eivät näin ollen pääsääntöisesti voi olla perustana vaatimuksille, jotka koskevat siirtymäajan päättymisen jälkeistä aikaa.

65 Liittymisasiakirjassa ei myöskään määrätä mitään siitä, että neuvoston olisi pitänyt muuttaa tulevaisuudessa ennen Espanjan liittymistä tai sen liittymisen jälkeen siirtymäaikana vahvistettua kalastusmahdollisuuksia koskevaa jakoperustetta.

66 Vaikka siirtymäaikana sovellettava järjestelmä on määritelmänsä mukaisesti tilapäinen, tästä ei seuraa, että kaikki siinä määrätyt rajoitukset lakkaavat automaattisesti olemasta voimassa kyseisen ajan päätyttyä, jos nämä rajoitukset ovat seurausta myös jäsenvaltioon sovellettavasta olemassa olevasta yhteisön säännöstöstä. Kuten tämän tuomion 29 kohdassa on todettu, jakoperuste on osa Espanjan kuningaskunnan liittymishetkellä olemassa olevaa yhteisön säännöstöä. Jakoperuste pysyy voimassa siihen asti kunnes neuvosto päättää muuttaa sitä. Siirtymäaikana toteutetuista kiintiöiden jaoista ei määrätä liittymisasiakirjassa, vaan niitä säännellään asetuksilla, joissa vahvistetaan kyseiset kiintiöt, sekä suhteellisen vakauden periaatteella.

67 Näin ollen neuvosto ei ole millään tavalla rikkonut liittymisasiakirjaa, kun se ei ole myöntänyt asetuksessa N:o 2341/2002 Espanjan kuningaskunnalle tiettyjä kalastuskiintiöitä Pohjanmerellä.

68 Näin ollen kanneperuste, joka koskee liittymisasiakirjan rikkomista, on hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdan rikkomista

Osapuolten huomautukset

69 Espanjan hallitus väittää, että siirtymäajan päättymisestä lukien vuosien 1992–1998 kuluessa Pohjanmerellä ja Itämerellä jaetut uudet kalastusmahdollisuudet on jaettava asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion ja näin ollen myös Espanjan kuningaskunnan edut.

70 Espanjan hallitus korostaa uudestaan tämän kanneperusteen yhteydessä, että jos siirtymäaikaa ei olisi ollut, Espanjan kuningaskunta olisi ollut mukana vuodesta 1986 lukien toteutettujen uusien kiintiöiden jaossa.

71 Neuvosto, komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta korostavat, että kalastusmahdollisuudet, joita koskevia kiintiöitä on jaettu jäsenvaltioiden kesken Espanjan kuningaskunnan liittymisen jälkeen vuosina 1992–1998, eivät ole uusia asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdassa eivätkä myöskään asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan iii alakohdassa tarkoitetulla tavalla ja että näin ollen Espanjan hallituksen esittämä kanneperuste ei ole perusteltu.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 On todettava, kuten neuvosto on huomauttanut, että asetus N:o 2341/2002 ei perustu asetukseen N:o 2371/2002 vaan asetukseen N:o 3760/92. Näin ollen asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdan rikkomista koskevalla väitteellä ei ole merkitystä asian kannalta.

73 On kuitenkin todettava, että kyseisen 20 artiklan 2 kohdan säännöksissä toistetaan pääasiallisesti asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan iii alakohdan säännökset.

74 Näin ollen esillä olevassa asiassa on tutkittava Espanjan kuningaskunnan kanneperuste ikään kuin se koskisi näitä viimeksi mainittuja säännöksiä.

75 Espanjan hallitus mainitsee tiettyjä lajeja, joiden osalta on toteutettu ensimmäinen kiintiöiden jako siirtymäaikana, mutta se ei viittaa mihinkään täsmälliseen asetukseen näiden väitteidensä tueksi.

76 Sitä vastoin neuvosto ja Yhdistynyt kuningaskunta mainitsevat, ilman että tätä on riitautettu, kaksi asetusta, joita Espanjan kuningaskunta niiden mukaan tarkoittaa; näitä ovat tiettyjen kalakantojen ja kalakantaryhmien osalta vuodeksi 1998 vahvistettavista suurimmista sallituista saaliista ja niiden pyyntiä koskevista tietyistä edellytyksistä annetun asetuksen (EY) N:o 45/98 muuttamisesta 7 päivänä huhtikuuta 1998 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 783/98 (EYVL L 113, s. 8) ja tiettyjen kalakantojen kalastusmahdollisuuksien jakamisesta ja tiettyjen kalakantojen ja kalakantaryhmien osalta vuodeksi 1999 vahvistettavista suurimmista sallituista saaliista ja niiden pyyntiä koskevista tietyistä edellytyksistä annetun asetuksen (EY) N:o 48/1999 muuttamisesta 12 päivänä heinäkuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1570/1999 (EYVL L 187, s. 5).

77 On todettava, että asetuksella N:o 2341/2002 vuodelle 2003 jaetut kalastuskiintiöt, jotka koskevat lajeja, joista säädetään edellisessä kohdassa mainituissa kahdessa asetuksessa, eivät ole neuvoston ensimmäistä kertaa vahvistamia kiintiöitä vaan ne ovat päinvastoin sellaisia kiintiöitä, jotka on jaettu siirtymäajan kuluessa.

78 Näin ollen nämä kiintiöt eivät ole asetuksen N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan iii alakohdassa tarkoitettuja uusia kalastusmahdollisuuksia, vaan ne ovat saman asetuksen 8 artiklan 4 kohdan ii alakohdassa tarkoitettuja olemassa olevia kalastusmahdollisuuksia, ja niihin sovelletaan suhteellisen vakauden periaatetta.

79 Edellä esitettyjen huomioiden perusteella Espanjan kuningaskunnan kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 2371/2002 20 artiklan 2 kohdan rikkomista, on hylättävä.

80 Koska yhtään tämän jäsenvaltion esittämää kanneperustetta ei ole hyväksytty, esillä olevat kanteet on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

81 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on vaatinut, että Espanjan kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska Espanja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan neuvoston oikeudenkäyntikulut. Saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanteet hylätään.

2) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja Euroopan yhteisöjen komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset